

купально-пляжної і другими видами рекреації в загородній зоні відпочинку Чернівців; туристичний район «Буковинські Карпати», де розвинуто спортивно-оздоровительний туризм з пішохідної, горнолыжної, водноспортивної спеціалізацією, а також сільський і екологічний туризм; туристична зона «Дністровський каньйон» з купально-пляжної рекреацією, риболовством, водними екскурсіями і прогулками, в т.ч. на катерах і яхтах, де також є умови для пішохідних і велосипедних екскурсій, спелеотуризму.

Ключеві слова: туризм, рекреація, регіональний аналіз, територіальні таксономічні одиниці, район, вузол, центр, зона, Чернівці, Буковинські Карпати, Дністровський каньйон, Хотин, Біла Криниця.

Abstract:

Korol O.D., REGIONAL ANALYSIS OF TOURISM IN CHERNIVTSI REGION.

Regional peculiarities of the development of tourism in the Chernivtsi region are explored in the article. Identified, plotted on the map and describes the main tourist areas, in particular: Chernivtsi tourist region with the regional center and suburban recreational zone; tourist area «Bukovina Carpathians»; tourist zone «Dniester Canyon» with the center «Khotyn».

Chernivtsi tourism nodal area has excursion and cognitive historical and architectural tourist specialization, located in the capital of Bukovina. The city can also be used as a base for suburban bus tours within the territory of Chernivtsi region. In this case same-day tourists (in some cases two days) accommodate in Chernivtsi and make trips by the existing road network to the country excursion objects. That is why, the development of tourism possible without significant investment by using existing material base and needs only organizational and marketing activities. Suburban recreational area around Chernivtsi, that occupied territory within a radius of 18 km from the regional center, has advanced infrastructure for walking and sightseeing, bathing, beach, skiing and other recreational activities. However, its recreational resources are not attractive for tourists. Therefore, suburban recreation area is entirely «tied» to the regional center.

The tourist area «Bukovina Carpathians» has great opportunities for sports tourism on tracking, ski and water-sport specialization. It also developed agrotourism with resources for ecological and spa tourism. Analyzing the tourist and recreational opportunities the area, we can conclude that the Bukovina Carpathians have significant untapped potential. Its development is hampered by several unfavorable factors: the weak development of the tourism industry; poor state of nature because of insufficient environmental protection measures; poor development of road infrastructure and poor road conditions; no sound marketing policies that worked in the area as a whole. This problem needs improving local government programs for tourism development in the Chernivtsi region, particularly in infrastructure development, investment projects and marketing activities.

Tourist Zone «Dniester Canyon» least well-developed tourist infrastructure. However, there may develop a river beach recreation, fishing, water tours and walks, including on boats and yachts; there are conditions for walking and cycling trips, spelunking. Today there are new tourist centers that focus on the Dniester reservoir closer to the dam. Dniester area also includes the tourist center «Khotyn», located in the same city. Here, on the banks of the Dniester River, is the fortress of - one of the greatest monuments of fortification Eastern Europe. It has the status of historical and architectural reserve and became one of the «seven wonders» of Ukraine.

Key words: tourism, recreation, regional analysis, territorial taxonomic units, district, node, center, zone, Chernivtsi, Bukovina Carpathians, Dniester canyon, Khotyn, White Krinita.

Надійшла 23.04.2017р.

УДК 911.3

Наталія ПАНЬКІВ

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОГО ТУРИЗМУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проаналізовано процес становлення та розвитку молодіжного туризму, розкрито основа його розуміння. Висвітлено місце в системі туристичної діяльності та трактування різними науковцями його суті та значення. Виконана спроба довести актуальність обраної тематики та портрету в розвитку дитячо-юнацького туризму-як важливого сегменту туристичної сфери нашої держави, адже важливим стратегічним завданням є забезпечення соціальних потреб та прав на оздоровлення та відпочинок підростаючого покоління. Проаналізовані територіальні особливості та відмінності сучасного функціонування дитячо-юнацького туризму Львівської області.

Ключові слова: молодіжний туризм, юнацький туризм, дитячий туризм, територіальні відмінності.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Аналіз дитячо-юнацького туризму будь-якої території є вагомим фактором розвитку як для іноземних країн, так і для України зокрема. Майбутнє кожної держави – це її підростаюче покоління. Близько 22 % населення України складають діти та молодь. Виходячи з

цього виникає потреба окреслення системного підходу до провадження молодіжної політики, сприяння духовному і фізичному розвитку підростаючого покоління, виховання у нього громадянської свідомості та патріотизму. Недостатня увага стосовно розвитку дитячо-юнацького туризму в Україні сьогодні обумовлює

актуальність обраної тематики, оскільки саме цей вид туризму формує патріотично-виховну складову підростаючого покоління, дає змогу в юному віці не лише пізнати власну країну та світ загалом, але й реалізувати конституційне право кожної дитини на відпочинок та реалізацію власних потреб.

Формулювання мети. Мета даної статті – висвітлення сучасного стану розвитку дитячо-юнацького туризму області з метою популяризації розвитку цього важливого сегменту туристичної сфери нашої держави – як стратегічного завдання в забезпеченні соціальних потреб та прав на оздоровлення та відпочинок підростаючого покоління.

Аналіз останніх публікацій. Історія туризму стосовно обраної тематики в Україні вивчена недостатньо. За часів існування СРСР окремі відомості про туристичну діяльність в Україні містилися у дослідженнях загальносоюзного значення. Вітчизняне «туризмознавство» почало формуватися лише після 1991 року. За роки незалежності з'явилися перші наукові публікації з цієї проблематики, де дослідники прагнули з'ясувати, коли в Україні з'явилося таке суспільне явище, як туризм, висвітлити актуальні проблеми історії розвитку туризму. Теоретичні основи розвитку туризму та його типізація висвітлені в працях О.Любіцевої, М. Мальської, В. Федорченка, В. Цибуха, В. Зінченка, О. Колотухи тощо. Учені систематизували та структуризували напрацьовані матеріали в туристичній галузі, виокремивши їх в конкретні напрямки та розділи.

Детальний аналіз стану, проблем та перспектив розвитку молодіжного та дитячого туризму в нашій державі не проводився, за останні роки не було прийнято жодного законодавчого документа, який би чітко визначив завдання і нові ідеї розвитку молодіжного та дитячого туризму в Україні. Окремі автори висвітлюють молодіжний туризм фрагментарно та в загальному аспекті розвитку туризму. Так, С. Нікітенко в статті «Розвиток молодіжного та дитячого туризму в незалежній Україні» розглядає сучасний стан, проблеми та перспективи його функціонування [4]. Аналіз основних складових індустрії туризму, адаптованих до молодіжного туризму України висвітлений в праці Н. Чорненької [9], як специфічну територіальну рекреаційну систему дитячо-юнацький туризм в Україні подає в своїх працях О. Колотуха [4].

Виклад основного матеріалу. Забезпечення соціального становлення і розвитку молоді, реалізація її конституційних прав та свобод вимагає посилення координації зусиль

держави і громадськості в цьому напрямі, обумовлює необхідність прийняття програм підтримки молоді. Існують різні трактування термінів дитячого та юнацького туризму. Так, загальноприйнятим є формулювання дитячого туризму – як форми організації пізнавальних екскурсій, дитячих таборів, робінзонад для дітей тощо. Разом з тим це поняття охоплює веселі канікули, розширення світогляду, знайомство з новими друзями та безліч вражень для дітей різного віку. Програм дитячого туризму під час шкільних канікул та літнього відпочинку існує доволі багато. Дитячий туризм починається з невеликих поїздок – дошкільних та шкільних екскурсійних турів.

Юнацький туризм часто ототожнюється з молодіжним, як різновид туризму, спрямований на задоволення рекреаційних потреб молоді до 35 років. В Законі України про туризм молодіжний та дитячий туризм виокремлено як самостійні види туризму. За Д. Кадничанським молодіжний туризм – це сегмент туристичного ринку, орієнтований на дітей, юнацтво та молодь, туристичні послуги для якого створюють та реалізують його суб'єкти: туроператори, екскурсійні бюро та турагенти. Автор пропонує у віковому розрізі розділяти молодіжний туризм на три частини: дитячо-юнацький (до 17 років), студентський (17-23 роки) та молодіжний (23-35 років) [3].

Дитячо-юнацький туризм є важливою складовою загальнодержавної системи фізичної культури і спорту, це вид туристичної діяльності, спрямований на задоволення оздоровчих, спортивних та пізнавальних потреб дітей і молоді поза місцем їх постійного проживання та навчання [2]. Він покликаний виховувати молоде покоління засобами туристичної краєзнавчої діяльності, формувати всебічно розвинену особистість. Основними видами дитячого та молодіжного туризму є екскурсії, спортивний туризм, оздоровлення та відпочинок в санаторно-курортних закладах, освітні, ділові та заохочувальні тури для талановитих підлітків, переможців творчих конкурсів, олімпіад.

Необхідною умовою розвитку дитячо-юнацького туризму у Львівській області є належне державне та місцеве створення та регулювання програм, які б визначали найважливіші пріоритети розвитку цього напрямку. Від їхньої забезпеченості необхідними ресурсами, зокрема, людськими, фінансовими, матеріальними тощо залежить ефективність функціонування сфери туризму регіону в цілому. Організація дитячого туризму характеризується багатогранністю та комплексністю, охоплюючи

різні взаємопов'язані між собою види діяльності. Тому важливим є комплексний підхід до організації дитячого обслуговування, що передбачає надання якісних послуг, безпеки відпочинку дітей та молоді загалом.

Дитячий туризм Львівської області характеризується значною хаотичністю та рутинністю в організації, немає чіткої координації управлінських зусиль. Гнучкість законодавства України у галузі туризму унеможливорює провадження продуктивної управлінської політики в туризмі місцевими органами влади, так як немає чіткої визначеності прав, обов'язків і відповідальності з боку сторін центральних органів влади та місцевого самоврядування.

Проте, попри нечіткість законодавчого забезпечення галузі туризму спостерігається позитивна тенденція у розвитку дитячого туризму. Історико-культурна наповненість області, наявна туристична інфраструктура, кваліфікована кадрова забезпеченість дає можливість, до певної міри, задовольняти потреби дітей у відпочинку. Туристична індустрія Львівської області, в основному, представлена закладами розміщення, так званими дитячими літніми таборами, багато з яких мають оздоровчий профіль. Тенденція функціонування дитячих таборів за останні роки у регіоні дослідження зазнала певних змін (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка функціонування дитячих закладів оздоровлення та відпочинку Львівської області [8]

	Кількість закладів, одиниць		У них місць, одиниць		Кількість дітей, які перебували у закладах, осіб	
	усього	У тому числі заклади оздоровлення	усього	У тому числі у закладах оздоровлення	усього	У тому числі у закладах оздоровлення
2010	559	17	3065	2709	49964	7586
2011	763	9	3136	1415	91267	2961
2012	887	6	3051	1050	94233	1906
2013	914	12	2740	2216	106724	6992
2014	579	12	2937	2529	61448	8714
2015	115	7	2800	1556	15200	4585

Позитивний характер розвитку дитячих закладів розміщення в окремі роки обумовлений зростанням попиту. Зважаючи на те, що Львівська область презентує себе як одна з провідних у спеціалізації дитячого відпочинку та оздоровлення, це створює можливість формування певного бренду території з організації дитячого відпочинку в майбутньому. Причиною зменшення кількості дітей у таборах за

останні два роки стала внутрішня економічна та політична ситуація в країні загалом. В свою чергу, це призвело до зменшення кількості ліжкомісць у дитячих таборах або їхнього закриття. Що стосується територіальних відмінностей розташування дитячих таборів в межах області, то очевидною є їхня концентрація в межах окремих районів та поселень (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика основних дитячих таборів Львівської області [8]

Назва	Розташування	Тип закладу	Форма власності	Категорія
Товариство з обмеженою відповідальністю Дитячий оздоровчий табір "Веселка"	Дрогобицький р-н., с. Старий Кропивник	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	перша
філія Пансіонат з лікування "Бадьорість" ВАТ "Львівгаз", позаміський заклад оздоровлення та відпочинку дітей	Яворівський р-н. с.Старичі,	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	не пройшли атестацію
Дитячий оздоровчий заклад "Ровесник"(санаторного типу) відокремленого підрозділу оздоровчо-лікувального комплексу "Ровесник" ДП"Львіввугілля"	Сколівський р-н., село Комарів	заклад санаторного типу	державна	вища
Дитячий заклад санаторного типу "Світанок" Львівської обласної профспілкової організації працівників споживчої кооперації	Дрогобицький р-н., с. Станіля	заклад санаторного типу	приватна	не пройшли атестацію

Філія Львівського закритого акціонерного товариства по туризму та екскурсіях "Львівтурист"-туристично-лікувальний комплекс "Арніка"	Сколівський р-н., с.Дубина	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	третя
Позаміський заклад оздоровлення та відпочинку товариства з обмеженою відповідальністю "Мрія"	Сколівський р-н., смт.Славське	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	не пройшли атестацію
Оздоровчий табір для дітей та підлітків "Дружба"	Перемишлянський р-н., с. Свірж	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	друга
Дитячий позаміський заклад оздоровлення та відпочинку "Золота корона"	м. Трускавець,	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	не пройшли атестацію
Навчально-оздоровчий табір Національного університету "Львівська політехніка""Політехнік-2"	Сколівський р-н., смт. Славське	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	державна	перша
Дитячий заклад санаторного типу "Конвалія"	м. Трускавець,	заклад санаторного типу	приватна	перша
Позаміський дитячий табір оздоровлення та відпочинку "Карпати" АТ "ДЗАК"	Дрогобицький р-н., с.Рибник,	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	не пройшли атестацію
Позаміський заклад оздоровлення та відпочинку "Казка"	Сколівський р-н., село Коростів	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	не пройшли атестацію
Дитячий літньо-оздоровчий табір "Динамо"	Сколівський р-н., смт.Славське	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	комунальна	перша
Спортивно-туристичний, оздоровчий комплекс "Прикарпаття"	Самбірський р-н., с. Сприня	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	комунальна	друга
Дитячий позаміський заклад оздоровлення та відпочинку "Ватра"	Сколівський р-н., с.Гребенів	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	комунальна	третя
Позаміський заклад оздоровлення та відпочинку дітей "Зірниця" структурного підрозділу КП ВКФ "Зірниця"	Стрийський р-н., м. Моршин	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	комунальна	друга
Табір відпочинку, оздоровлення та патріотичного виховання дітей та молоді в Карпатах "Соколята"	Старосамбірський р-н., с.Хирів	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	не пройшли атестацію
Дитячий оздоровчий табір "Артек-Прикарпаття" на базі СПА-готелю „Женева"	м.Трускавець,	заклад санаторного типу	приватна	не пройшли атестацію
Дитячий заклад оздоровлення "Джерела Карпат"	Турківський р-н., с.Розлуч	позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	приватна	не пройшли атестацію

Із вище поданої інформації чітко видно, що у переліку закладів є дитячі табори, які пройшли атестаційну комісію і отримали категорію. Пройшовши атестацію, закладам дитячого розміщення надається одна з чотирьох категорій (перша, друга, третя та вища). Її надають з урахуванням санітарно-екологічного стану регіону, укомплектованості табору спеціалістами, організації харчування, відповідності матеріально-технічної бази тощо. Із усіх дитячих закладів розміщення більшість не пройшли атестацію через відсутність належних умов для організації відпочинку дітей. Зазвичай такі заклади мають приватну форму власності, власники яких самостійно вирішують потребу в атестації закладів. Наслідками такої діяльності є неналежне обслуговування дітей, антисанітарні умови, що часто відображається на безпеці відпочинку дітей.

Організація юнацького туризму у Львівській області представлена комунальним закладом обласної ради «Львівський обласний Центр краєзнавства, екскурсій і туризму учнівської молоді». Дана структура є обласним профільним позашкільним навчально-виховним закладом, основним видом освітньої діяльності якого є туристично-краєзнавчий напрям, що передбачає залучення учнівської молоді до активної роботи з вивчення історії рідного краю та довкілля, географічних, етнографічних, історичних об'єктів і явищ соціального життя, оволодіння практичними вміннями й навичками з усіх видів туризму та краєзнавства, організацію змістовного дозвілля. Головною метою діяльності закладу є здійснення додаткової позашкільної освіти; створення системи пошуку, розвитку та підтримки юних талантів, обдарувань для формування творчої і наукової еліти у різних галузях суспільного життя; стимулювання творчого самовдосконалення дітей та учнівської молоді; задоволення їх потреб у професійному самовизначенні відповідно до інтересів і здібностей; виховання духовної культури особистості; організація дозвілля засобами туристсько-краєзнавчої та екскурсійної роботи [10].

Альтернативним варіантом відпочинку для юнацтва у Львівській області слід вважати активний відпочинок, до якого належать: сплави річками, скелелазання та сходження, велоекскурсії, мотузкові парки, стрибки з парашутом. Одним з найбільш задіяних видів активного відпочинку у області є сплави річками. Рафтинг гірськими річками Опір та Стрий є доволі популярним серед молоді. Зазвичай сплав відбувається у дві зміни, зранку та після

обіду. Тривалість сезону сплаву триває з середини березня по середини квітня.

Скелелазання та сходження у регіоні дослідження представлене одноденною екскурсією зі Львова на Говерлу. Для аматорів скелелазання між Львовом та Винниками знаходиться «Мекка» скелелазів-початківців – Чортові Скелі. При необхідності є можливість виїхати у Бубнище на скелі Довбуша, які знаходяться на межі Львівської та Івано-Франківської областей.

Ще одним популярним туристичним заняттям для юного покоління у Львівській області вважаємо одноденні велоекскурсії.

До найпопулярніших належать:

1. «Від Підзамча до Старого Села»- середньої складності (Замкова гора Львова, парк Знесіння, місто Винники, Старе Село).

2. Велоекскурсія замками «Малої підкови» – один з найдовших та найцікавіших одноденних веломаршрутів Львівською областю, продовження попереднього маршруту (середньовічні монастирі та замки, що доповнюють одне з рамен так званої «Золотої підкови Львівщини», м. Бібрка).

3. Велоекскурсія замками «Золотої підкови» – веломаршрут середнього рівня складності, вважається одним з найпопулярніших велосипедних маршрутів середньовічними фортецями та замками.

4. «Галицька провінція». Маршрут може слугувати продовженням попередньої велоекскурсії Замками «Золотої підкови» (Залізнична станція Красне, «Галицька Венеція» – древнє місто Буськ).

5. «Заповідними шляхами Львівщини» (місто-фортеця Жовква).

6. «До цілющих джерел та озер» (місто Щирець, село Тернопілля (колишня німецька колонія Дорнфельд), столиця меду – Раковець, курорт Наварія, село Сокільники, Львів).

Мотузкові парки у Львівській області представлені у Городоцькому та Сколівському районах, а парашутний спорт найкраще розвивається в Городку, за 30 кілометрів від центру Львова, на аеродромі Цунів.

Організацію юнацького туризму важко уявити без відвідування фестивалів. Львівська область славиться подієвим туризмом (табл. 3).

Заклади дозвілля і відпочинку, що орієнтовані на юнацький сегмент у Львівській області в основному представлені відпочинковими комплексами, санаторними закладами та туристичними базами, більшість з яких сезонно орієнтовані (табл.4).

Молодіжні фестивалі Львівської області

Назва	Місце проведення
«Fort. Missia»	с. Поповичі, Мостиський р-н
«Велика Гаївка»	м. Дрогобич
«Вишиванка-фест»	м. Дрогобич
«Всесвітні бойківські фестони»	м. Турка
«Галицькі перехрестя»	м. Рава-Руська, Жовківський р-н
«Захід»	с. Родатичі, Городоцький р-н
«Зашків»	с. Зашків, Жовківський р-н
«Славське Рок»	смт. Славське, Сколівський р-н
«Ту Стань!»	с. Урич, Сколівський р-н
«Woodstock»	с. Свірж, Перемишлянський р-н

Таблиця 4

Заклади дозвілля та відпочинку Львівської області, орієнтовані на молодіжну аудиторію [7]

Назва	Профільна спеціалізація	Адреса	Послуги
“Чарівна долина” 2*	Готельно-відпочинковий комплекс	с.Родатичі, Городоцький р-н	розміщення, гастрономія, дитячі та юнацькі розваги, спорт риболовля, футбол, міні-гольф, озеро (катамарани, човен), стрільбище, альпін-парк,
“Захар Беркут” 3*	Туристичний комплекс	с.Волосянка, Сколівський р-н	готель, ресторан, колиба, сауна з басейном та джакузі, лижні траси, прокат спорядження, екскурсії, активний відпочинок, більярд, теніс, конференц-сервіс, трансфер
“Золото Карпат” 3*	готель	м.Стрий, Львівська обл.	готель, ресторан (50 місць), фітнес-центр
“Альтана”	Туристична база	с.Розлуч, Турківський р-н	котеджі, ресторан, конференц-сервіс, масаж, лазня на дровах, організація відпочинку, альтанки, мангал, дитячий майданчик, сувенірна лавка, автостоянка
“Бойківський двір”	Туристична база	с.Ясениця-Замкова, Турківський р-н	котеджі, ресторан, бенкетна зала (170 місць), шоу-програма, волейбольний та футбольний майданчики, руська лазня, альтанки, мангал, прокат спорядження, автостоянка, гірськолижний витяг
“Вівчарик”	Готель-ресторан	м.Сколе,	готель, ресторан (100 місць), бар (50 місць), Wi-Fi, римська парна, фінська сауна, мангал, альтанка, автостоянка, прокат велосипедів, транспортні послуги, організація відпочинку та розваг, туристичні
“Заїжджий двір—Антон”	Відпочинковий комплекс	м.Буськ	готель, ресторан, нічний клуб «Наталі», дитяче кафе, більярдна зала, автостоянка
“Звенів”	Гірськолижний комплекс	с.Орявчик, Сколівський р-н	готель, котеджі, сауна, джакузі, закритий басейн, більярд, лижні траси, витяги, кафе-ресторан, автостоянка, прокат спорядження (лижі, квадроцикли)
“Любінь Великий”	санаторій	смт.ВеликийЛюбінь, Городоцький р-н	готель, їдальня, оздоровчий комплекс (сірководневі джерела, торф), ігрові майданчики, кінозала, спортивний комплекс (тренажерна зала, тенісний корт), паркова територія, автостоянка
“Міжгірянка”	Приватна садиба	с.Верхня Стинава, Стрийський р-н	будинок, бар з камином (домашня кухня), руська лазня, більярд, теніс, альтанки, ставок (рибалка), організація дозвілля (походи, кінні прогулянки), автостоянка
“Панський двір”	Відпочинковий комплекс	с.Неслухів, Кам’янка-Бузький р-н	готель, сауна, більярд
“Промзона”	Санаторно-відпочинковий комплекс	м.Кам’янка-Бузька	організації відпочинку та оздоровлення
“Царинка”	База відпочинку	с.Рожанка, Сколівський р-н	дерев’яні котеджі, ресторан, організація відпочинку та розваг
“Шепільська”	База відпочинку	с.Довголука, Стрийський р-н	готель, ресторан, конференц-сервіс

З вище поданої інформації очевидно, що відпочинкові заклади Львівської області, орієнтовані на юнацький сегмент, здебільшого, мають сезонний характер. Як наслідок, не слід говорити про масовість розвитку та поширен-

ня туристичної інфраструктури, що орієнтується на бюджетного споживача. В свою чергу, це обумовлює зменшення попиту, і, як наслідок, впливає на динаміку розвитку даного виду туризму в області загалом.

Значна площа області та її неоднорідність в природному та культурно-історичному значенні обумовлюють певні територіальні відмінності в організації дитячо-юнацького туризму. В свою чергу, це залежить і від економічного розвитку окремих адміністративних

одиниць, транспортної доступності території та наявності ресурсного потенціалу та матеріально-технічної бази – як фундаменту, на основі якого розвивається дитячо-юнацький туризм.

Таблиця 5

Динаміка кількості дитячо-юнацьких закладів оздоровлення та відпочинку Львівської області [6]

Львівська область	2007р.	2009р.	2009р.	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2015р.
	одиниць							
Міста	32	684	879	880	853	526	559	763
Львів	3	43	66	88	88	93	96	95
Борислав	2	7	11	9	11	3	3	9
Дрогобич	2	16	16	16	16	16	16	16
Моршин	1	1	1	1	1	1	1	1
Новий Розділ	6	6	6	2	1	1	1	2
Самбір	-	15	13	14	13	6	4	5
Стрий	-	15	15	15	14	15	15	15
Трускавець	3	4	4	3	3	4	1	2
Червоноград	-	14	14	15	15	15	15	15
Райони								
Бродівський	1	15	33	33	3	2	11	36
Буський	-	18	26	28	-	12	28	28
Городоцький	2	21	42	39	1	16	41	42
Дрогобицький	2	25	31	30	30	27	22	24
Жидачівський	-	23	26	25	11	2	22	38
Жовківський	2	50	61	62	4	4	52	52
Золочівський	1	29	31	30	32	32	32	32
Кам'янка-Буський	-	33	44	43	20	20	20	25
Миколаївський	-	15	32	32	32	32	32	32
Мостиський	1	26	31	34	37	31	31	38
Перемишлянський	1	28	26	25	1	16	14	18
Пустомитівський	-	42	48	49	12	29	28	32
Радехівський	-	19	33	29	-	3	23	30
Самбірський	1	25	40	40	19	18	31	37
Сколівський	7	51	43	36	35	38	41	40
Сокальський	2	44	56	58	29	15	21	51
Старосамбірський	-	11	25	30	36	36	36	41
Стрийський	2	32	43	34	37	31	38	32
Турківський	-	40	41	38	37	31	44	48
Яворівський	-	16	5	-	-	14	38	58

Очевидним є те, що в межах Львівської області дитячі заклади розміщення розташовані неоднорідно. За десятирічний період одні міста Львівщини розвивали інфраструктурну сферу закладів розміщення для дітей, в той час як інші значно скоротили їхню кількість.

Територіально виокремлюються декілька районів, в яких інтенсивно розвивається інфраструктурна сфера закладів розміщення для дітей. Серед них: Городоцький, Жовківський, Сколівський, Сокальський, Старосамбірський, Яворівський. Є також низка районів, де недостатньо розвинена дитячо-юнацька туристична інфраструктура: Буський, Кам'янка-Буський, Перемишлянський тощо. Після періоду певного призупинення розвитку та зменшення кількості закладів розміщення для дітей ситуація

дещо покращилась, надалі зберігаючи тенденцію до стабілізації.

Беручи до уваги придатність Львівської області для розвитку дитячо-юнацького туризму загалом, слід зазначити нормативну відповідність території за природно-ресурсним потенціалом через значну кількість культурно-історичних, природних та природно-антропогенних об'єктів показу. До недоліків, що частково пригальмовують розвиток дитячо-юнацького та молодіжного туризму загалом слід віднести сучасний стан туристичної інфраструктури, в тому числі закладів розміщення, кількість та кваліфікацію обслуговуючого персоналу [11].

Висновки

1. Сучасні економічні і соціальні передумови

мови, що склалися в регіоні дослідження, сформували суспільне замовлення на розвиток системи дитячо-юнацького туризму. Однак рівень його вивченості із соціально-економічних позицій не відповідає потребам дитячо-юнацького сегменту.

2. Дитячо-юнацький туризм є специфічною територіальною рекреаційною системою, що зорієнтована на соціально важливу категорію суспільства – підростаюче покоління та функціонує з урахуванням певних обмежень.

3. У системі дитячо-юнацького туризму Львівської області сформувалися 2 типи закладів: I тип – заклади, що виконують організаційно-методичні функції – центри туризму і краєзнавства учнівської молоді (станції юних туристів); II тип – заклади, які виконують рекреаційно-оздоровчі функції – дитячі туристичні бази, табори, що не є самостійними і підпорядковуються закладам I типу. Пропонуємо створення проміжного типу закладів – профільних екскурсійно-туристичних бюро, які б безпосередньо займалися обслуговуванням саме учнівської молоді. Їхнє створення може відбуватися на засадах малого бізнесу, в рамках державної програми розвитку соціального туризму, з метою максимального здешевлення послуг для особливої категорії споживачів.

4. Напрямами удосконалення територіальної структури дитячо-юнацького туризму у Львівській області є створення в районах (містах) нових центрів туризму і краєзнавства з подальшою розробкою місцевих та міжрайонних туристично-краєзнавчих маршрутів і, насамкінець, – розширення мережі туристично-краєзнавчих гуртків до рівня кожної школи. Це дасть змогу утворити територіально-рекреаційну систему дитячо-юнацького туризму у кожному адміністративному районі (місті) регіону дослідження.

5. Внутрішня перебудова системи дитячо-юнацького туризму Львівської області не зможе суттєво поліпшити ситуацію з підвищенням її ролі в суспільному житті регіону загалом. Тому питання розвитку цієї системи треба вирішувати на загальнодержавному рівні. Створена в державі нормативно-правова база дитячо-юнацького туризму покращила умови для його подальшого розвитку, проте недостатньо. Необхідне прийняття Законів України «Про соціальний туризм» та «Про соціальну туристичну ренту».

6. Для забезпечення змістовної організації відпочинку учнівської молоді на місцевому рівні необхідна розробка регіональних туристичних, рекреаційно-оздоровчих, екскурсійних програм, що використовують місцеві рекреаційно-туристичні ресурси.

7. Провівши детальне дослідження розвитку дитячо-юнацького туризму Львівської області, варто зазначити, що даний вид туризму має низку перспектив. Правильна організація туристичної діяльності дозволить розробити новий регіональний продукт, який буде відповідати потребам потенційних споживачів, і разом з тим буде економічно вигідним для регіону дослідження.

8. До основних проблем, що перешкоджають подальшому розвитку дитячо-юнацького туризму в регіоні дослідження, слід зазначити часткову або повну відсутність фінансування з боку держави та з боку інвесторів. Не менш важливою за впливом на розвиток даного виду туризму є невивченість ринку та ігнорування потреб споживачів.

Очевидним є те, що Львівська область має всі можливості для повноцінного розвитку дитячо-юнацького туризму, проте на даний час ми не можемо говорити про масовість цього виду туризму.

Література:

1. Закон України «Про туризм»: За станом на 11 лютого 2015 р. / Верховна Рада України. – К.: Парламентське видавництво, 2015. – 20 с.
2. Географічна енциклопедія України. – К.: Українська Радянська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1989. – Т. 1. – С. 98.
3. *Каднічанський Д. А.* Молодіжний та навчальний туризм. Курс лекцій / Д. Каднічанський. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 60 с.
4. *Колотуха О. В.* Дитячо-юнацький туризм в Україні як специфічна територіальна рекреаційна система / О. В. Колотуха // *Культура народів Причорномор'я*. – 2002. – № 36. – С. 283-288.
5. *Нікітенко С. І.* Розвиток молодіжного та дитячого туризму в незалежній Україні: проблеми та перспективи: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.irbis-nbu.gov.ua>.
6. *Олійник О.* Туризм в Україні має перспективи / О. Олійник // *Урядовий кур'єр*. – №35. – 26.02.1997.
7. *Руденко В.П.* Географія природно-ресурсного потенціалу України / В. П. Руденко. – К.: ВД «К-М Академія», 1999. – 568 с.
8. Статистичний щорічник 2014р. – Львів: Головне управління статистики у Львівській області. – 78 с.
9. *Чорненка Н. В.* Сучасні тенденції розвитку молодіжного туризму : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.irbis-nbu.gov.ua>.
10. <http://www.pustomyty.gov.ua>.
11. <http://lv.ukrstat.gov.ua>.

References:

1. Zakon Ukrainy «Pro turizm»: Za stanom na 11 lyutogo 2015 r. / Verhovna Rada Ukrainy. – K.: Parlamentske vudavnicтво, 2015. – 20 s.
2. Geografichna encyklopediya Ukrainy. –K.: Ukr. Rad. encykl. im. M.P Bazhana, 1989. –Т. I.- S. 98.
3. *Kadnichanskiy D. A.* Molodizhnuy ta navchalnuy tyuzm. Kyrs lekcii / D. Kadnichanskiy. – Lviv : Vudavnuchuy centr LNU imeni Ivana Franka, 2010.- 60 s.
4. *Kolotuha O. V.* Dutyacho-yunackuy turizm v Ukrainy yak specufichna terutorialna rekreaciyna sustema // Kultura narodov Prichernomorya – 2002.- № 36.- S. 283-288.
5. *Nikitenko S. I.* Rozvutok molodizhnogo ta dutyachogo turizmu v nezalezniy Ukrainy: problemu ta perspektivu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupy: <http://www.irbis-nbu.gov.ua>.
6. *Oliyuk O.* Tyuzm v Ukraini maye perspektivu // Uraydovuy kurer.-№35,-26.02.1997.
7. *Rydenko V.P.* Geografiya prurudno-resurnogo potentsialy Ukrainy / V. P. Rydenko. – K.: VD «K-M Akademiya»; 1999. – 568 s.
8. Statustchnuy shchorichnik 2014 r.- Lviv : Golovne upravlinnya statustuku u Lvivskiy oblasti. – 78 s.
9. *Chornenka N. V.* Suchasni tendenzhiyi rozvutky molodizhnogo turizmu :[Elektronni resurs] – rezhum dostupy: <http://www.irbis-nbu.gov.ua>
10. <http://www.pustomyty.gov.ua>.
11. <http://lv.ukrstat.gov.ua>

Аннотация:

Наталія Паньків. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ДЕТСКО-ЮНОШЕСКОГО ТУРИЗМА ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ.

В статье проанализированный процесс становления и развития молодежного туризма, раскрыта суть его понимания. Высветлена его роль и место в системе туристической деятельности, проанализированы трактовки разными учеными его содержания и значения. Выполнена попытка подтверждения актуальности выбранной тематики и необходимости в развитии детско-юношеского туризма – как важного сегмента туристической сферы нашей страны, так как стратегическим заданием есть обеспечение социальных потребностей и прав на оздоровление и отдых молодого поколения. Проанализированы территориальные особенности и отличия детско-юношеского туризма Львовской области. В результате исследования к основным направлениям улучшения территориальной структуры детско-юношеского туризма региона исследования необходимо отнести следующее: создание в районах (городах) новых центров туризма и краеведения с дальнейшей разработкой местных и междурайонных туристических маршрутов; расширение сетки туристическо-краеведческих кружков к уровню каждой школы. Это позволит создать территориально-рекреационную систему детско-юношеского туризма в каждом административном районе (городе) региона исследования.

Ключевые слова: молодежный туризм, юношеский туризм, детский туризм, территориальные отличия.

Abstract:

Pankiv N.M. MODERN DEVELOPMENT STATE OF THE CHILDREN AND YOUTH TOURISM IN LVIV REGION.

It was analyzed the process of formation and development of youth tourism, revealed the essence of its understanding. It was highlighted its place in the tourism activities system and various scientists interpretation of its nature and importance.

We tried to prove the relevance of the chosen topic and the development of children and youth tourism necessity, as an important segment of the tourism industry of our country, as an important strategic task is to ensure the social needs and the rights to health and recreation of younger generation. It was analyzed the territorial characteristics and differences between modern functioning of the children and youth tourism in Lviv region.

Direction of improving the territorial structure of the children and youth tourism in Lviv region is the creation of new centers of tourism and regional studies in the districts (cities) with further development of local and inter-regional tourism and local history routes, and finally - the network expansion of tourist and local history workshops to the level of each school. This lets us create a territorial recreation system of the children and youth tourism in each administrative district (city) area of research. Internal restructuring of the Youth Tourism system in Lviv region will not significantly improve the situation of increasing its role in the social life of the region. Therefore, the development of the system has to be addressed at the national level. The legal framework of Youth Tourism which was established in the country has improved the conditions for further development, but not enough. The Laws of Ukraine "On social tourism" and "On social tourist rent" passing is required.

To provide the meaningful recreation organization of the school youth at the local level needs the development of regional, tourist, recreation and health, excursion programs that use local recreational and tourist resources.

Keywords: youth tourism, junior tourism, children tourism, regional differences.

Надійшла 04.05.2017р.